

ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

Привіт!

Мене звати КРОКОДИВчик.
Чому КРОКОДИВчик? А тому, що
моє ім'я утворене від двох слів
КРОК та частини слова ДИВитися.
І тому я завжди мислю
самостійно, логічно, кроками
(тобто поступово).
Друзі називають мене ласкаво

КРОКОДИВчик.

На уроці я буду вашим помічником.

Хто мої друзі?

Це хлопці та дівчатка,
п'ятикласники, які
допомагають мені
знайомитися з Україною,
її безмежними просторами...
Запрошую і тебе до подорожі.
Ми будемо милуватися

краєвидами України, виконувати різноманітні
завдання. За допомогою моїх кроків-підказок ти
зможеш правильно застосовувати правила, не
допускаючи помилок у запропонованих вправах.

Тож вперед, до нових звершень та пригод!

Тема: другорядні члени речення

Мета:

- систематизувати знання учнів про члени речення;
- дати учням поняття про другорядні члени речення ,
їх функції та способи вираження;
- формування навичок пунктуаційної грамотності учнів;
- виховати любов до рідного слова.

Після вивчення цієї теми ви зможете:

- Визначати другорядні члени речення.
- Вказувати:
 - що називають другорядні члени;
 - якими частинами мови виражаються другорядні члени;
- Поширювати речення другорядними членами.

Граматична основа речення

Підмет **хто?**

що?

*Сад вкрив землю білими
пелюстками.*

*Заснули в срібному тумані
вершини гір.*

Присудок

що робить предмет?

який він є? хто, що він є?

Вночі вже осінь глянула до двору.

Люблю я морозні ночі.

Відгадай загадку!

Хто вони?

Нумо трішечки напруги,
ось вам і подробиці:
що з предметом робиться.
Як би речення словами
не були заклечані,
досить легко ми їх з вами
визначимо в реченні.

(Підмет і присудок)

Другорядні теж важливі члени речення,
тут вони не для прикраси, не для
кличання... Думку можуть (помічав це,
безумовно, ти) пояснити, уточнити і
доповнити. Поділяються, напевне,
неспроста вони на

**означення,
додатки
і
обставини.**

Д. Білоус

Другорядні члени речення

- Означення
- Обставина
- Додаток

Другорядний член речення , що означає предмет, на який спрямована дія або по відношенню до якого ця дія відбувається.

Відповідає
на питання
непрямих
відмінків

Додаток

Пов'язується з
підметом,
присудком або
іншими
другорядним
членом речення
(додатком чи
означенням)

Місто святково сіяло вогнями.

• Означення

- Другорядний член речення , який вказує на ознаку предмета. Відповідає на питання який? чий? котрий?

З-поза хмар летітья тепле проміння.

•Обставина

- Другорядний член речення , який вказує на спосіб здійснення дії, її якість, місце. Час, причину, мету, умову.

Село було засипане снігом до половини.

Синтаксичний потяг

ПІДМЕТ
ПРИСУДОК

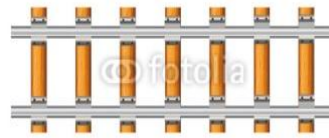
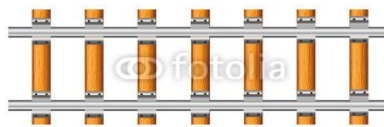
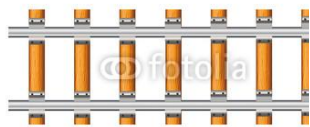
ДОДАТОК

ОБСТАВИНА

ОБ'ЄДНАННЯ

•Теоретичне дослідження

I група

За поданими реченнями визначити способи вираження додатка.

Місто святково сіяло вогнями(Я. Баш).

Хлопці вирішили нікуди не рушати з Хрещатика(Ю.Яновський).

Чужим не розбагатієш(Нар.тв.).

Плугатарі з плугами йдуть(Т.Шевченко)

Любить людей мене навчила мати(В.Симоненко)

Чомусь аж шкода зробилося цієї рослини(Іван Ле)

•Теоретичне дослідження

2 група

За поданими реченнями визначити способи вираження означення.

В пахучій хмарі дощової глиці стоїть туман(Л.Костенко)

Веселе сонечко блищить (П.Грабовський)

Промінь сонця золотом розмальовує світанок(І.Ковальо

Бажання осваїтися підсилювало прохолодне й бурхливе море.

Каву по-східному готують у піску(З газети)

•Теоретичне дослідження

3 група

За поданими реченнями визначити способи вираження обставини.

Коні шалено мчали полем(Ю.Мушкетик).

І якщо впадеш ти на чужому полі, прийдуть з України верби і тополі(В.Симоненко)

Ішов дід з містечка, через гору, у свій присілок(Л.Костенко).

Осінь сіла в лісі відпочити(М.Вінграновський).

Обабіч чорною стіною виструнчились сосни(Ю.Збанацький)

Чорніють здалеку лози(М.Коцюбинський)

•Звіти груп

- **Означення виражається прикметником,**
- **іменником у непрямих відмінках, прислівником, дієсловом.**
- **Обставина виражається прислівником, іменником у непрямих відмінках, дієсловом.**

Тема: Другорядні члени речення

Ви вже вивчили

Просте речення

Складне речення

Поширене речення

Непоширене речення

Другорядні речення

То ж....

- **Крок 1.** Знайди в реченні граматичну основу.
- **Крок 2.** Від головних членів постав запитання до інших слів та визнач, на що вказує член речення(предмет, ознаку предмета, ознаку дії).
- **Крок 3.** Підкресли другорядні члени відповідними умовними позначками.

**Завдання 1. Поділіть текст
на речення. Підкресліть
граматичну основу речень.**

Прийшла зима. Сонечко не могло піднятися високо над землею. Сніги вкрили поле. Зашуміли тривожно верховіття дерев. Прокинувся в яру вітер. Встав, вийшов із лісу. Застогнала хуртовина. Йде по землі холодний вітрюга, замерзають річки, гуде завірюха.

Завдання 2. Перепишіть речення, розкриваючи дужки і ставлячи слова в потрібному відмінку. Якими членами речення виступають ці слова?

- Вітер з (гай) розмовляє, шепче з (осока). За (сонце) хмаронька пливе, червоні (пола) розстилає. Од заходу потягло тихесеньким, свіжим (вітерець). Весь степ був переповнений сивою (пряжа). Голубина ніч надворі позасвічувала (зоря).

Завдання 3. Доповнити речення словами з довідки. Якими другорядними членами речення є вставлені слова?

Займався на сході ... ранок. У ... безодні неба танули ... зірочки. А ... обрій усе розгорявся ... вогнями. Раптом звідти бризнула ... іскорка. І ще одна, і ще.

А за ними визирнув ... край ... кола. Сходило ... сонечко.

Слова для довідок: далекий, миготливий, погожий, синій, рожевий, червоний, вогняний, яскравий, ясний.

Завдання 4. Поширити речення другорядними членами.

Примчала зима. Розсипала срібло по землі.
Намела снігові кучугури. Посміхається мороз.
Пливуть замріяні хмаринки.
Повітря наповнюється дрімотою.
Сон огортає землю. Не чути співу пташок.
Холодно їм. Діти розвішують годівнички.
Лише вдалині постукує дятел та кричить
ворона.
Життя продовжується...

Красивий, щедрий рідний край,
І мова наша солов'їна.
Люби, шануй, оберігай
Наш край, що зветься Україна.

І. Січовик

Дякую вам, п'ятикласники,
за плідну працю та
результативну роботу.

Ваш КРОКОДИВЧИК

Список використаних джерел:

- Дудка О. О. , Шевелева Л. А. Український правопис. Практикум : навчальний посібник Гімназія 2011 р.
- Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник ,3-тє вид., виправлене й доповнене. — Х.: Видавничий дім "Школа", 2006. — 496 с.
- <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

Презентація

Другорядні члени речення. 5 клас

Виконали

учитель української мови та літератури

Павлівської загальноосвітньої школи

I-III ступенів

Жашківської районної ради

Черкаської області

Шабаш Любов Леонідівна

2015р.

